

Ключевые слова: сельскохозйственныя предприятия, употребляемая техника, сервисные предприятия, сельскохозйственная техника.

Annotation

In the article the estimation of the level of technical equipment of agricultural enterprises. Clarification of the main root causes of the crisis condition in the technical support of agricultural producers. Estimation of the losses that the companies have to bear due to the lack of technical means in harvesting crops. The author's suggested measures aimed at increasing the level of technical equipment of agricultural enterprises of different forms of management. It is proved that, in the current difficult economic conditions, one raising the level of technical support is the acquisition of second-hand foreign-made agricultural equipment. Substantiated the mechanism of improvement of the system of service, as an integral part of the market of agricultural machinery.

Key words: farms, used appliances, service company, agricultural equipment.

УДК 005.412:631.11

Долозіна І.Л.,
старший викладач кафедри маркетингу і комерційної справи,
Донецький національний університет економіки і
торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЯК ОСНОВНА РУШІЙНА СИЛА ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ПЕРЕРОБНИХ ГАЛУЗЯХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Постановка проблеми. Характерною ознакою сьогодення є перехід підприємств переробної галузі харчової промисловості до ринкових форм господарювання. За таких обставин у підприємств виникає потреба в підвищенні ефективності функціонування на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу через активізацію інноваційних процесів.

Зміст і характер зрушень, які відбулися в переробній галузі харчової промисловості в останнє десятиліття, стосуються лише загальних організаційних перетворень, а основні зміни, які б могли забезпечити підвищення ефективності діяльності підприємств цієї галузі, потребують активізації інноваційних процесів, спрямованих на інноваційний розвиток підприємств і усєї галузі в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням інноваційного розвитку підприємств та виділенням його напрямків присвячені наукові праці М. С. Абібулаєва, І. В. Афоніна, С. М. Ілляшенко, Д. О. Карлюки, Е. М. Короткова, В. І. Нечаєва, Л. І. Федулової, О. В. Шубравської, Н. О. Шевченко та інших. У своїх дослідженнях науковці висвітлюють різні підходи до визначення поняття інновації, критеріїв класифікації інновацій за різними ознаками, розглядають проблеми інноваційного розвитку на рівні підприємства, регіону, держави, пропонують науково-методичні підходи до оцінки інноваційного розвитку і т.ін.

В економічній літературі існують різні теоретичні підходи до визначення інноваційного розвитку.

Зокрема, Л. І. Федулова визначає інноваційний розвиток економіки в цілому як зростання її показників, забезпечених за рахунок реалізації інноваційних проектів і впровадження нововведень [1, с. 35].

С. М. Ілляшенко розглядає інноваційний розвиток як процес господарювання, що спирається на безупинні пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємств у мінливих умовах зовнішнього середовища у рамках обраної місії та прийнятної мотивації діяльності і який пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту [2, с. 23].

Ряд авторів дають таке визначення інноваційного розвитку: «це незворотній процес переходу з одного стану в інший, який характеризується сукупністю змін, обумовлених впровадженням інноваційних перетворень, що приводять до формування нових властивостей системи, зміни її якісного стану, зростання здібностей, компетенцій, потенціалу та рівня ефективності її діяльності, укріплення системи, а також формування здатності чинити опір руйнівним силам зовнішнього та внутрішнього середовища» [3, с. 6].

Д. О. Карлюка [4, с. 8] вважає, що інноваційний розвиток є складним процесом прикладного характеру створення та впровадження інновацій з метою якісних змін об'єкта управління та отримання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного чи іншого виду ефекту, який пов'язаний з

необхідною умовою виживання і розвитку підприємств у довгостроковій перспективі.

Водночас слід відмітити, що питання, пов'язані з активізацією трансформаційних процесів в переробній галузі через її інноваційний розвиток, потребують більш поглибленого дослідження.

Постановка завдання. Мета статті полягає у обґрунтуванні ролі інноваційного розвитку в активізації трансформаційних процесів в переробній галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Переробні галузі харчової промисловості є одними із стратегічних галузей економіки, покликаних забезпечувати стійке постачання населення необхідними якісними продуктами харчування, серед яких провідне місце займає створення ринку сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки.

Отже, одним із чинників, що впливає на інноваційний розвиток переробних галузей харчової промисловості, є інноваційні перетворення, що відбуваються в сільському господарстві.

В сучасних умовах розвитку сільського господарства України освоєння закінчених науково-технічних розробок складає дуже низький процент до загальної кількості створених інновацій і не завжди відповідає вимогам сільськогосподарського виробництва. Розвиток інноваційної діяльності представляє собою розробку раціональної структури інноваційного процесу, що повинна повністю бути адаптованою до регіональних умов виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції [5, с. 8].

За останні роки в переробній сфері харчової промисловості, незважаючи на досить складні трансформаційні процеси, значно зростає зацікавленість до інновацій, оскільки цей розвиток тісно пов'язується з інноваційною діяльністю. За прогнозно-аналітичними дослідженнями, науковий потенціал України за наявності необхідних інвестицій дає можливість вийти на світовий рівень у таких галузях науки і технології, як селекція рослин і тварин, новітні біотехнології, збереження довкілля тощо. Це дає можливість у перспективі виробляти щорічно в межах 80 мільйонів тонн зерна, 10 мільйонів тонн олійних культур, подвоїти виробництво продукції тваринництва, забезпечити імідж України як житниці не лише в Європі, а й у світі, зробити Україну лідером з експорту олії, насіння олійних культур, зерна ячменю і кукурудзи [6].

Інноваційні процеси в переробній галузі харчової промисловості характеризуються важливою особливістю. Вони охоплюють не тільки виробництво сільськогосподарської сировини, але й весь багатоланцюговий процес, який завершується переробкою сільськогосподарської продукції в кінцевий продовольчий продукт, готовий для споживання, і доведення його через оптову, а потім і роздрібну торгівлю до масового споживача [7, с. 14].

Кожний вид сільськогосподарської сировини потребує науково-технологічного забезпечення, орієнтованого на підвищення якості, зменшення собівартості, створення нових корисних для споживача видів продукції [7, с. 14].

Роль держави у процесі функціонування системи забезпечення інноваційного розвитку має полягати насамперед у сприянні проведенню науково-інноваційних досліджень, розповсюдженню інноваційних знань серед виробників і споживачів продовольчої продукції, розробленню цільових, регіональних інноваційних програм і проектів, а також у стимулюванні інноваційного розвитку галузі за допомогою фінансових механізмів, зокрема наданні пільгового кредитування для пріоритетних проектів, застосуванні прискореної амортизації і пільгового оподаткування на всіх етапах інвестиційного процесу в рамках визначених пріоритетів [8, с. 100].

Успішне виконання плану впровадження інноваційних проектів багато в чому залежить від наявності у підприємств переробної галузі харчової промисловості джерел фінансування.

Не менш важливими для розвитку цього сектору економіки є й управлінські інновації. Використання міжнародного досвіду інноваційних змін у формах і методах організації виробництва й управління у даній сфері полегшує і пришвидшує адаптацію переробної галузі до світових умов господарювання, забезпечує належний рівень інноваційного розвитку і, як наслідок, сприяє підвищенню конкурентоспроможності [7, с. 91].

Процес вивчення інновацій – це комплексне дослідження нововведень у всіх сферах діяльності з визначенням економічного і соціального результату від їх впровадження. Інноваційні процеси охоплюють всю науково-технічну, виробничу, маркетингову діяльність виробників і, зрештою, орієнтовані на задоволення потреб ринку [9].

Трансформація підприємств переробної галузі харчової промисловості на інноваційній основі передбачає забезпечення усіх видів управління: оперативного, перспективного, стратегічного. В управлінні нововведеннями дуже важливо приділяти увагу плануванню, координації, контролю і оцінці. Управління інноваціями є одним з найважливіших процесів, необхідних для ефективного функціонування, розвитку регіональної економіки і підвищення конкурентоспроможності харчової промисловості в сучасних умовах розвитку економіки. Процес планування інновацій є єдиним комплексом окремих фаз, стадій і етапів, що знаходяться в логічному взаємозв'язку і що здійснюються в певній циклічній послідовності [9].

Для підвищення інтенсивності інноваційного розвитку переробної галузі харчової промисловості необхідною умовою є наявність інвестицій. Позитивна динаміка зростання обсягів інвестицій в

основний капітал склалася у більшості видів переробної промисловості. Зросли обсяги інвестицій у розвиток промислового виробництва рибної продукції – у 6,6 рази, оброблення зерна та виробництва крохмалю – у 3,1 рази, виробництва хліба та хлібобулочних виробів – у 2,7 рази, виробництва готових кормів для тварин – у 1,5 рази, виробництва молочних продуктів та виробництва цукру – у 1,1 рази. Проте зменшились обсяги інвестицій у виробництво напоїв – на 46,8%, у виробництво м'яса – на 43,8%, у промислову переробку овочів та фруктів – на 33,2% [10].

Інноваційний розвиток переробних галузей в ринкових умовах господарювання безпосередньо пов'язаний з вивченням кон'юнктури попиту та пропозиції на продукти харчування, обґрунтуванням обсягу продукції певного асортименту з урахуванням потреб ринку, формуванням оптимальної сировинної бази та інвестиційної політики.

Для того, щоб адекватно реагувати на нові виклики сучасності, наголошує М. В. Зубець, кожна галузь економіки повинна сформувати критичну чисельність інноваторів, які принесли б найрізноманітніші інноваційні ідеї у відповідні сфери національної економіки. У стислі терміни вирішити цю проблему можливо за умови, що в Україні будуть створені умови для закріплення молодих фахівців вищої кваліфікації [6].

Однією з умов забезпечення інноваційного розвитку переробних галузей харчової промисловості є підвищення якості і конкурентоспроможності її продукції, а також приведення матеріально-технічної бази до світових стандартів. У цьому зв'язку слід зауважити, що більшість підприємств переробної галузі харчової промисловості потребують впровадження сучасного високотехнологічного устаткування і новітніх технологій.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи вище викладене, можна зробити такі висновки.

Широке застосування інновацій в переробній галузі харчової промисловості призводить до інтенсивного інноваційного розвитку і, як наслідок, до активізації трансформаційних процесів.

Інноваційний розвиток цього сектору економіки обумовлений впровадженням новітніх технологій виробництва і переробки сільськогосподарської продукції, застосуванням прогресивних моделей соціально-економічного розвитку, сучасних моделей інформаційних технологій, тощо.

Бібліографічний список

1. Федулова Л. І. Інноваційна економіка : підручник / Л. І. Федулова. – К. : Либідь, 2006. – 480 с.
2. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи : [навч. посібник] / С. М. Ілляшенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. – 278 с.
3. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : [монографія] / Антонюк Л. Л., Поручник А. М., Савчук В. С. – К. : КНЕУ, 2003. - 394 с.
4. Карлюка Д. О. Удосконалення управління інноваційним розвитком підприємств льонопереробної галузі : авт. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Д. О. Карлюка. – Київ, 2006. – 24 с.
5. Поліщук О. О. Інноваційні пріоритети розвитку АПК України / О. О. Поліщук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/polischuk-oo-innovatsiyni-prioriteti-rozvitku-apk-ukrayini/>
6. Зубець М. В. Доповідь на парламентських слуханнях «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» / М. В. Зубець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://me.kmu.gov.ua>
7. Организация инновационной деятельности в АПК / [Нечаев В. И., Бирман В. Ф., Санду И. С. и др.]; под ред. В. И. Нечаева. – М. : КолосС, 2010. – 328 с.
8. Шубравська О. В. Інноваційні трансформації продовольчого сектора економіки: світові тенденції та вітчизняні реалії / О. В. Шубравська // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 3. – С. 90-102.
9. Бугаєнко В. А. Формування потенціалу інноваційного розвитку харчової промисловості регіону : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.05 / Бугаєнко Владислав Анатолійович. – Херсон, 2011. – 176 с.
10. Заюкова М. С. Інноваційна модель розвитку підприємств переробної сфери АПК / М. С. Заюкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/.../5.pdf

Анотація

У статті висвітлено теоретичні підходи до визначення поняття інноваційного розвитку як процесу створення та впровадження інноваційних перетворень, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності продукції. Виявлено особливості інноваційного розвитку в переробних галузях харчової промисловості. Розглянуто основні чинники, що впливають на інноваційний розвиток переробних галузей харчової промисловості. Обґрунтовано вплив інноваційного розвитку на активізацію трансформаційних процесів в переробних галузях харчової промисловості. Доведено, що для підвищення інтенсивності інноваційного розвитку переробної галузі харчової

промисловості необхідною умовою є наявність інвестицій.

Ключові слова: переробна галузь, харчова промисловість, трансформаційні процеси, інноваційний розвиток.

Анотація

В статті освітлені теоретичні підходи до визначення поняття інноваційного розвитку як процесу створення та впровадження інноваційних трансформацій, направлених на підвищення якості та конкурентоспособності продукції. Виявлені особливості інноваційного розвитку в переробляючих галузях харчової промисловості. Крім того, розглянуті основні фактори, що впливають на інноваційне розвиток переробляючих галузей харчової промисловості. Обґрунтовано вплив інноваційного розвитку на активізацію трансформаційних процесів у переробляючих галузях харчової промисловості. Доведено, що для підвищення інтенсивності інноваційного розвитку переробляючої галузі харчової промисловості необхідною умовою є наявність інвестицій.

Ключевые слова: перерабатывающая отрасль, пищевая промышленность, трансформационные процессы, инновационное развитие.

Annotation

The article deals with theoretical approaches to the definition of innovation as a process of creating and implementing innovative reforms aimed at improving the quality and competitiveness of products. Peculiarities of innovation in food processing industries. Considers the main factors that influence the development of innovative food processing industries. Proved the impact of innovation on the activation of transformation processes in food processing industries. Proved, that for Improving Intensity Innovatively development in food processing industries industry food industry necessary availability of investment.

Key words: manufacturing industry, food processing, transformation processes, innovative development.

УДК 338.242

**Іляш Н.І.,
аспірант,
Національний інститут стратегічних досліджень**

СУТІСНО-ТИПОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Постановка проблеми. Проблемам економічної безпеки держави присвячено сьогодні велику кількість наукових досліджень, результатом чого стала широка гама визначень суті цього поняття, структурних складових безпеки та методичних підходів до її оцінювання. Не вдаючись до вирішення завдання обґрунтування найбільш досконалого визначення суті поняття економічної безпеки держави, зазначимо, що метою державної політики в цій сфері є збереження перебування головних параметрів та критеріїв економічної безпеки у прийнятних межах, оскільки в іншому випадку система національного господарства починає втрачати здатність до динамічного саморозвитку, конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках, втрачає потенціал та ресурси під впливом системних дестабілізуючих чинників монополізації, корупції, неефективного використання ресурсів та їх вичерпання. Натомість основою зміцнення конкурентних позицій та економічної безпеки держави є потужний реальний сектор економіки, здатний забезпечувати зайнятість, належний рівень якості життя та захистити національну економіку від більшості зовнішніх і внутрішніх ризиків і загроз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми гарантування економічної безпеки держави розглядалися у працях таких багатьох відомих зарубіжних вчених, як Р. Барро, А. Гаррод, Е. Домар, М. Кондратьєв, Н. Менк'ю, Ф. Найт, Т. Оліве, Р. Солоу, М. Туган-Барановський, Й. Шумпетер та ін.

Дослідження питань економічної безпеки реального сектору економіки висвітлюються в роботах таких відомих вітчизняних вчених, як: А. Буряк, О. Бутова, Г. Вечканов, С. Любимцева, І. Семененко, А. Семенов, Н. Юрків та ін.

Протягом останніх років вченими зроблено перші спроби вивчити причинно-наслідкові зв'язки